

YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL

<https://dergipark.org.tr/en/pub/ymd>

e-ISSN: 2792-0178

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 13.06.2025
Kabul Tarihi / Date Accepted : 04.08.2025
Yayın Tarihi / Date Published : 30.09.2025
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1719004>
e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

TÜRKÜ FORMUNDA BESTELENEN YUNUS EMRE ŞİİRLERİNİN PROZODİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

DEMİRÇE ALTINTAŞ, Pelin¹

ÖZ

Prozodi, bir dilin konuşma, yazı ve müzik gibi farklı ifade biçimlerinde ses özelliklerinin incelenmesidir. Özellikle müzik prozodisi, hece uzunluğu, vurgu ve durak gibi unsurların şiirin anlam ve ritmiyle uyumlu bir şekilde besteye aktarılmasını içermektedir. Prozodi kurallarının doğru kullanımı, bestelenen eserin hem dil hem de müzikal açıdan bütünlük taşımasını sağlamaktadır. Bu bağlamda, şiirdeki kısa hecelerin kısa notalarla, uzun hecelerin uzun notalarla eşleştirilmesi, vurguların doğru yerlere düşürülmesi ve durak yerlerinin doğru belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Yunus Emre şiirlerinin bestelenmesinde karşılaşılan prozodi sorunlarını inceleyerek bestecilere doğru prozodi kullanımı konusunda rehberlik etmektir. Türk müziği besteciliğinde prozodiye verilen önemin artırılmasına ve şiir-müzik ilişkisinin daha sağlıklı kurulmasına katkı sağlamayı hedefleyen çalışmanın örneklemi oluşturulan eserler, 2006

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuarı, paltintas@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0938-4624>

yılında Eskişehir Odunpazarı Belediyesi tarafından düzenlenen “Yunus Emre Şiirleri Türk Halk Müziği Beste Yarışması”na katılan altı eserdir. Eserlerin analizinde, Ahmet Hatipoğlu'nun prozodi inceleme basamakları kullanılmıştır. Bulgular, incelenen bestelerde hece uzunluğu, vurgu ve ulama gibi konularda prozodi hatalarının yaygın olarak yapıldığını göstermektedir. İncelenen tüm şiirlerin hece vezniyle yazıldığı, altı eserin dördünde açık (kısa) hecelere sekizlik birim değeri verildiği, eserlerin tümünde kısa (açık) ve uzun (kapalı) heceler ve vurgu bakımından prozodi hatalarının yapıldığı, durgu bakımından ise sadece bir eserde hata yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca tüm eserlerin sözlerine uygun usul ve makam seçimi yapıldığı da tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, Yunus Emre şiirlerinin türkü formunda bestelenmesinde prozodiye yeterince dikkat edilmediğini ortaya koymuştur. Bestecilere yapılacak yeni besteler için hece uzunlukları, vurgular ve durgular konusunda önerilerde bulunulmuş, şiir ve müziğin uyumuna dikkat edildiğinde daha nitelikli eserler ortaya konulabileceği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Türk halk müziği, türkü, prozodi, şiir.

A PROSODY ANALYSIS OF YUNUS EMRE POEMS COMPOSED IN THE FORM OF TURKISH FOLK SONGS

ABSTRACT

Prosody is the study of the sound characteristics of a language in different forms of expression, such as speech, writing, and music. Music prosody, in particular, involves the harmonious transfer of elements such as syllable length, stress, and pauses to the composition in a way that is consistent with the meaning and rhythm of the poem. The correct use of prosody rules ensures that the composed work is consistent both linguistically and musically. In this context, matching short syllables with short notes, long syllables with long notes, placing accents in the right places, and determining the correct pauses are of great importance. The aim of this study is to examine the prosodic problems encountered in the composition of Yunus Emre's poems and to guide composers on the correct use of prosody. The works that constitute the sample of this study, which aims to contribute to increasing the importance given to prosody in Turkish music composition and establishing a healthier relationship between poetry and music, are six works that participated in the “Yunus Emre Poems Turkish Folk Music Composition Competition” organized by the Eskişehir Odunpazarı Municipality in 2006. Ahmet Hatipoğlu's prosody analysis steps were used in the analysis of the works. The findings show that prosody errors are common in the analyzed

compositions in terms of syllable length, stress, and elision. It was determined that all of the poems examined were written in syllabic meter, that four of the six works assigned an octave unit value to open (short) syllables, that prosodic errors were made in all of the works in terms of short (open) and long (closed) syllables and stress, and that only one work contained errors in terms of pause. It was also determined that the appropriate style and mode were chosen for the lyrics of all works. In conclusion, the study revealed that sufficient attention was not paid to prosody in the composition of Yunus Emre's poems in the form of folk songs. Recommendations were made to composers regarding syllable lengths, stresses, and pauses for new compositions, emphasizing that more high-quality works could be produced by paying attention to the harmony between poetry and music.

Keywords: Yunus Emre, Turkish folk music, Turkish folk song, prosody, poetry.

GİRİŞ

Son yıllarda Türk müziği alanında sıkça tartışılan prozodi konusu, besteciler açısından önemli ve gerekli bir konudur. Söz ve müziğin uyumu olarak tanımlanan prozodi -kuralları doğru uygulandığı takdirde- bestecilere nitelikli eserler ortaya koymaları anlamında bir kılavuz niteliği taşımaktadır. Konu ile ilgili alan yazın incelendiğinde, prozodi konusu ile ilgili yapılan çalışmaların (kitap, makale, tez vb.) büyük bir çoğunluğunun Klasik Türk müziği üzerine olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Yunus Emre'nin Klasik Türk müziğinin farklı formlarında (İlahi, şarkı vb.) bestelenmiş pek çok şiiri de bulunmaktadır. Bu çalışmada ise türkü formunda bestelenen Yunus Emre şiirlerinin prozodi yönünden incelemesi yapılmıştır. *"Bu bakımdan eser incelemeleri içerisinde prozodi dikkatle üzerinde durulması gereken bir konu olmaktadır. Bu konu, kelimelerin beste içerisindeki kullanımıyla alakalıdır. Bu kullanım içerisinde kelimelerin anatomik yapısındaki değişikliğe göre, eserin prozodisi değerlendirilmektedir"* (Karaca ve diğerleri, 2021: 1276). Buradan hareketle çalışmada, Eskişehir Odunpazarı Belediyesi'nin 2006 yılında düzenlediği "Yunus Emre Şiirleri Türk Halk Müziği (THM) Beste Yarışması"ndaki eserlere odaklanılmış ve yarışmaya katılan 200 kadar eser arasından, en çok bestelenen üç şiirden seçilen ikişer beste ayrıntılı olarak incelenmiştir.² Türk müziğinin eser üretim sürecine katkısı olduğunu düşündüğümüz beste yarışmalarına katılan bestekârların yarışmaya sunmuş oldukları eserlerde prozodi kurallarına ne ölçüde dikkat ettikleri

² İncelenen eserlerin kullanım hakkı kendilerinde bulunan Eskişehir Odunpazarı Belediyesi'nden resmi izin alınmıştır.

ve geleneksel besteleme yaklaşımlarını sürdürüp sürdürmedikleri, yarışmaya sunulan eserler üzerinden analiz edilmiştir.

Çalışmada; bestelenen şiirlerde sözlerle anlatmak istenileni engelleyen herhangi bir prozodi hatası yapılmışsa bunu saptamak ve çalışmanın ilerleyen aşamalarında, bestecilere prozodi yönünden önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu çalışma, hem tasavvufi şiirlerin türkü formunda bestelenmesine yardımcı bir kaynak hem de Türk halk müziği alanında az olan prozodi konusundaki araştırmalara katkı ve kaynak teşkil etmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma, Eskişehir Odunpazarı Belediyesi tarafından düzenlenen beste yarışmasında en çok bestelenen şiirlerle sınırlandırılmıştır.

Prozodi

Hatipoğlu (1988) “*Prozodi, bütün musikilerde söz konusu olan ve her milletin kendi dilinin tabii bir gereği sayılan, vazgeçilmesi mümkün olmayan bir ilimdir*” ifadeleri ile prozodinin aslında ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır (s. 3). Prozodi, kısaca söz ve müziğin uyum içerisinde bulunması olarak tanımlanmaktadır. “*Bu uyum sözlü eserlerde müziğin daha güçlü olarak anlatılmasına olanak sağlamakla beraber dinleyicide bıraktığı etkiyi olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir*” (Baş ve Karaca, 2024: 39). Hüseyin Sadettin Arel ise (1997); “*Prozodi, güfteli eserlerde, sözün besteye taksim edilmesini anlatan bir ilimdir*” tanımlaması yapmaktadır (s. 15). “*Kimilerine göre prozodi konuşmanın melodisidir konuşma dilindeki bu melodiyi o dilde kullanılan vurgular yaratır bazı fonetik bilimcilere göre ise güçteki vurgulu ve vurgusuz hecelerle müziğin kuvvetli ve zayıf zamanlarının tam uyumlu olmasını sağlayan kuralların tümü kelimelerin vurgu söyleyiş ve değere uyumu bakımından iyi telaffuzu diye tanımlanır*” (Üreyli, 2007: 3). Yani konuşma dilinde nasıl tonlama yaparak insanlar duygularını belli ediyorsa, müzikte bu ifade biçiminin yerini notalardaki tizlik-peslik/uzunluk-kısalık almaktadır. “*Musikide ise konuşmada bulunmayan ve uzun zamana ihtiyaç duyulan “nağme” dediğimiz melodik ifadeler kullanılmaktadır*” (Karataş, 2020: 172). Müzik dilinde melodiyi notalar, notalar da ezgileri ortaya çıkarmak için farklı uzunluk ve kısalıklardan oluşmaktadır. Müzik dilindeki notaların farklı uzunluk-kısalıklarına; zaman değerleri içinde karar verilmektedir. Melodinin zaman değerlerini, usullerdeki değerler belirlemektedir. Konuşmadaki melodinin zaman değerlerini ise insanlar isteklerine göre değiştirebilmektedir. Her iki dilde de susulan/durulan zamanlar ‘es’ ile yapılmaktadır. Müzik dilinde kullanılan ‘es’ usullerdeki değerlerle belirlendiğinden, melodide

belirtilen süre değerince susulmaktadır. Fakat konuşma dilindeki ‘es’, konuşmacının isteğine bağlı ve değişkenlik göstermektedir (Güldaş, 2003: 313-314).

Anlatılmak istenilen sözleri dinleyiciye aktarabilmek için belirli kurallar gerekmektedir. Müzik prozodisinde dikkat edilmesi gereken kurallar aşağıda belirtilmiştir.

- Hecelerde uzunluk (kapalı) – kısalık (açık)
- Vurgu
- Durgu’dur.

Sesliyle biten heceler; kısa ve sessizle biten heceler uzun heceler olarak gösterilmektedir. Prozodi kurallarınca; bestelenecek şiirin öncelikle kısa-uzun hecelerinin belirlenmesi gerekmektedir. Eserlerde genellikle; kısa hecelere kısa, uzun hecelere uzun birim değerine karşılık gelen notalar verilmektedir. Bunun dışında kısalık-uzunluk bakımından dikkat edilmesi gereken başka hususlarda bulunmaktadır. Türkçede söylenişte uzun okunan harfler vardır (Çâre, sevdâ, âşık). Konuşma dilinde, uzayan bu heceleri, ezgiye mutlaka doğru birim değerleriyle yerleştirmek gerekmektedir. Bu vurgulu hecelere belirlenen birim değerden daha uzun notalar vererek bu hususun prozodi bakımından doğru kullanımı mümkündür. Bu durum örnekle açıklanacak olursa; âşık kelimesi konuşma dilinde iki şekilde okunmaktadır. Birincisi sevdalı, ikincisi topukta bulunan kemik anlamında kullanılmaktadır. Konuşma dilinde bu ifadelerden hangisinin kastedildiği vurguları ile belirtilebilmektedir. Aynı şekilde anlatılacak ifadeyi müzik dilinde de uygulamak gerekmektedir. İlk anlamıyla (sevdâlı); â-şık kelimesindeki ilk hece yani ‘â’ uzun söylenmektedir. Bu sebeple de ‘â’ hecesine anlatılmak istenilen kelimeyi belirtmek amacıyla uzun birim değeri verilmelidir. Ezgide ‘â’ hecesine kısa değer verilecek olursa, ‘a’ kısa okunacak ve dinleyiciler topukta bulunan kemiği anlayacaklardır. Bu yüzden; beste yapılırken uygulamada bu prozodi kurallarına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bir diğer önemli husus ise ulamadır. Türkçe’de bir kelimede sessizle biten harfin, diğer kelimede sesliyle başlayan harf ile birlikte okunmasına ‘ulama’ denilmektedir. Bunu bir örnek ile göstermek gerekirse; ‘gider olduk’ cümlesinde ‘der’ hecesindeki sessizle biten ‘r’ harfi, ‘olduk’ kelimesindeki sesliyle başlayan ‘o’ harfi ulama yapmaktadır. Bu nedenle gi-de-rol-duk şeklinde okunmaktadır. Bu kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. Normalde “der” yani uzun olacak olan hece ulama nedeniyle “de” hecesine yani kısa heceye dönüşür. ‘de’ hecesi kısa olmalıdır ve bu nedenle de müzik açısından birim değeri ona göre belirlenmelidir.

Prozodi ile ilgili diğr önemli bir husus da vurgudur. “*Türk dilinde vurgunun özel ve büyük bir yeri vardır kelimelerin cümle içindeki anlamlarında verilmek istenen önemi belirtmede en büyük vasıta vurgudur vurgu sayesinde bir cümlenin kelimelerinden herhangi birini diğerlerine nazaran ön plana çıkarmak mümkün olduğu gibi son plana itmek de mümkündür*” (Hatipoğlu, 1988: 28). Türkçe’de tek heceli kelimeler daima vurguludur. İki heceli kelimelerin çoğunda vurgu son hecededir. Ancak bazı istisnalarda vardır (**şimdi**, **sonra**). Dolayısıyla başarılı bir müzik eserinin temelinde, konuşma dilindeki doğal vurguların müzikle olan uyumu yatmaktadır. Bu, eserin sanatsal değerini ve anlaşılabilirliğini artıracaktır. Besteciler de bu vurgular için üç yöntem kullanmaktadır. Süreyi uzatarak yani vurgulu heceye denk gelen notayı diğerlerinden daha uzun tutarak, vurgulu heceyi daha tiz bir notayla göstererek ya da vurgulu heceye dikkat çekici bir melodi yükleyerek vurguları belirgin hâle getirmektedir. Bu yöntemle dinleyici, şarkıdaki sözlerin anlamını doğru bir şekilde kavrayabilmektedir.

Müzik prozodisinin diğr bir konusuysa durgudur. “*Hece tarzında ahenk/ritim; durak(durgu) denilen aralıklarla sağlanmaya çalışılır.*” (Özarslan, 2005: 197). Bestekârlar da bu ahengi göstermek üzere durguyu eserlerinde üç temel yöntem ile uygulamaktadırlar. Besteciler bazen duraklama gereken yerde müziği tamamen susturarak, "es" kullanarak, bazen durgu yapılacak kelimeye denk gelen notanın süresini uzatarak, bazen de sözün bittiği yerde müziği sazlara bırakıp ara vererek durgu yerlerini belirtmektedirler. Durgu; genellikle mısra sonlarında, bazen de mısra ortalarında kullanılmaktadır.

Bestelemede dikkat edilmesi gereken diğr bir husus ise sözlerin anlatmak istediği ifadeyi doğru makam ve usul seçimi ile gösterebilmektir. Kısaca açıklamak gerekirse; besteci eserinde, ölüm, aşk, ayrılık gibi duyguları doğru makam ya da uygun usul seçimiyle dinleyiciye hissettirmeyi amaçlamalıdır. Eğer bu tür duyguları hareketli bir usul seçerek yaparsa; sözler anlatmak istedikleriyle bağdaşmayacaktır. Bu sebeple; beste yapılmadan önce sözler özenle incelenmeli ve anlatılmak istenen ifadelerle bağdaşacak makam ya da usul seçimi yapılmalıdır.

YÖNTEM

Bu çalışmadaki prozodi incelemeleri, literatüre bu konuda önemli bir yazılı kaynak bırakmış olan müellif Ahmet Hatipoğlu’nun prozodi inceleme basamakları esas alınarak yapılmıştır.

İnceleme ölçeği;

“- Açık yani kısa hecelerin kendi değerlerine uygun olan usul birim değerini kesinlikle tespit etmelidir.

- Tespit edilmiş kısa hece değeri kesinlikle usul değerinin uzun zamanına isabet ettirilmemelidir.
- Uzun hece usulün uzun zamanına verilmeli ve kendi değerinden küçük olan kısa usul zamanına verilmekten kaçınılmalıdır” (Hatipoğlu, 1988: 6).

Ek olarak değerlendirmeler,

- Uzun okunan heceler (âşik, çâre vb.) ve ulama yapılan hecelere de dikkat edilerek, yapılmıştır.

Türk Halk Müziği Türkü Formunda Bestelenen Yunus Emre Şiirlerinin Tanıtılması

Araştırma Evreni

Araştırmının evreni, Eskişehir Odunpazarı Belediyesi’nin düzenlemiş olduğu, “Yunus Emre şiirleri THM Beste Yarışması”na katılan eserlerden oluşmaktadır. “*Evren [...] kitle yığın kolektif olay mahiyetinde ve aynı cinsten birimlerin meydana getirdiği bir topluluktur*” (Ergin, 1991: 114). Ancak alanın geniş olması nedeniyle, beste yarışmasına katılan tüm eserlerden en çok bestelenen üç şiirden ikişer beste, basit rastgele örneklem yöntemiyle seçilmiştir. “*Basit rastgele örnekleme, bilimsel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir örnekleme yöntemidir. Basit rastgele örnekleme, araştırmaya katılacak üyelerin rastgele seçildiği, oldukça homojen olan popülasyonlar için tercih edilir*” (Noor, Tajik ve Golzar, 2022: 76). Örneklem olarak seçilen eserler, aşağıda belirtilen sıra ve rumuzlara göre incelenmiş ve aynı sırayla ekte sunulmuştur:

- ‘Taştın Yine Deli Gönül’ – 2 eser (1069 ve Porsuk)
- ‘Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selâm Olsun’ – 2 eser (1039 ve 1079)
- ‘Aşkın Odu Ciğerimi Yaka Geldi Yaka Gider’ – 2 eser (1015 ve 1083)

BULGULAR ve YORUMLAR

“Taştın Yine Deli Gönül” (1069 Nolu) Adlı Eserin Prozodi Yönünden İncelenmesi

TAŞTIN YİNE DELİ GÖNÜL	4+4=8
SULAR GİBİ ÇAĞLAR MISIN	4+4=8
AKTIN YİNE KANLI YAŞIM	4+4=8
BENİ BUNDA EĞLER MİSİN	4+4=8

Birinci ve İkinci Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

TAŞTIN YİNE DELİ GÖNÜL (/) SULAR GİBİ ÇAĞLAR MISIN (/)³

— — . . . — . — . . — — . —

³ Örnekleme dahil olan eser notaları araştırmadaki sırasıyla aşağıda belirtilen adreste yer almaktadır.
<https://data.mendeley.com/datasets/nwdsy4jzi7/1>

4/4 usulde bestelenen eserde kısa hecelere dörtlük birim değeri verildiği tespit edilmiştir. Buna göre;

Kısa/Uzun Heceler: Birinci mısradaki “deli” kelimesindeki “de” hecesi kısadır. Birim değeri 4’lük olan eserde kısa zamanın da en az dörtlük olması gerekirken bu heceye birim değerden daha kısa değer verilmiştir. Yine birinci mısradaki “taşın” kelimesindeki “taş” ve “tın” heceleri, ikinci mısradaki “sular” kelimesindeki “lar hecesi ve “çağlar” kelimesindeki “çağ” hecesi uzundur. Dolayısıyla bestecinin bu hecelere birim değeri kadar ya da birim değerinden daha uzun değerler vermesi gerekirken, birim değer de altında değer verdiği tespit edilmiştir.

Vurgu: Birinci ve ikinci mısradaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleri ve ezgideki tizleşmelerle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *gönül* ve *mısın* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *gönül* kelimesinden sonraki durguyu dörtlük sus işaretiyle, *mısın* kelimesinden sonraki durguyu sus payını sazlara vererek gösterdiği tespit edilmiştir.

Üçüncü ve Dördüncü Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
AKTİN YİNE KANLI YAŞIM (/) BENİ BUNDA EĞLER MİSİN (/)
— — . . — . . — . . — . — — . —

Kısa/Uzun Heceler: Üçüncü mısradaki “yine” kelimesindeki “yi” hecesiyle dördüncü mısradaki “beni” kelimesindeki “be” ve “ni” heceleri kısadır. Birim değeri 4’lük olan eserde kısa zamanın en az dörtlük olması gerekirken bu hecelere birim değerden daha kısa değerler verildiği tespit edilmiştir. Yine ikinci mısradaki “aktın” kelimesindeki “ak” ve “tın” heceleri ve dördüncü mısradaki “bunda” kelimesindeki “bun” hecesi uzundur. Dolayısıyla bestecinin bu hecelere birim değeri kadar ya da birim değerinden daha uzun değerler vermesi gerekirken, birim değerinin de altında değer verdiği tespit edilmiştir.

Vurgu: Üçüncü mısradaki “yine” kelimesindeki “yi” hecesiyle, dördüncü mısradaki “beni” kelimesindeki “ni” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci bu vurgulara kısa birim değeri vermiş ve gösterememiştir.

Durgu: *yaşım* ve *mısın* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *yaşım* ve *mısın* kelimelerinden sonraki durguyu; sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Genel Değerlendirme

4/4 ölçü sayısında ve Karcıgar makamı özellikleri taşıyan eserin genelinde kısa/uzun hecelere birim değerden de kısa değerler verildiği tespit edilmiştir. Eserde; vurgulu hecelere dikkat edildiği ve çok az hata yapıldığı tespit edilmiştir. Sözlerin tamamının (4+4) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazıldığı görülmektedir. Bestecinin durgu yerlerini bu bölünmeye göre belirlediği ve eserin genelinde duraklarda hata yapılmadığı, bu nedenle de anlam bakımından sözlerin bestelenen usulle örtüştüğü, herhangi bir kelime bölünmesi oluşmadığı tespit edilmiştir. Eserde sözlerle makam ve usul açısından bir tezatlık olmadığı tespit edilmiştir.

“Taştın Yine Deli Gönül” (Porsuk rumuzlu) Adlı Eserin Prozodi Yönünden İncelenmesi

TAŞTIN YİNE DELİ GÖNÜL	4+4=8
SULAR GİBİ ÇAĞLAR MISIN	4+4=8
AKTIN YİNE KANLI YAŞIM	4+4=8
YOLLARIMI BAĞLAR MISIN	4+4=8

NİDEM ELİM ERMEZ YÂRE	4+4=8
BULUNMAZ DİRDİME ÇÂRE	3+5=8
OLDUM İLİMDEN ÂVARE	5+3=8
BENİ BUNDA EĞLER MİSİN	4+4=8

Birinci ve İkinci Mısra

↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
TAŞTIN	YİNE	DELİ	GÖNÜL (/)	SULAR	GİBİ	ÇAĞLAR	MISIN (/)
—	—	.	.	.	.	—	—

8/4 usulde bestelenen eserde kısa hecelere dörtlük birim değeri verildiği tespit edilmiştir. Buna göre;

Kısa/Uzun Heceler: Birinci mısradaki “deli” kelimesindeki “de” hecesi ve ikinci mısradaki “sular” kelimesindeki “su” hecesi kısadır. Birim değeri 4’lük olan eserde kısa zamanın da en az dörtlük olması gerekirken bu hecelere birim değerden daha kısa değer verilmiştir. Birinci mısradaki “taştın” kelimesindeki “taş” ve “tın” heceleri, ikinci mısradaki “çağlar” kelimesindeki “çağ” heceleri uzundur. Dolayısıyla bestecinin bu hecelere birim değeri kadar ya da birim değerinden daha uzun değerler vermesi gerekirken, birim değer de altında değer verdiği tespit edilmiştir.

Vurgu: Birinci mısradaki “taştın” kelimesinde “tın” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci bu vurguya kısa birim değeri vermiş ve gösterememiştir. Bunun dışında kalan birinci ve ikinci mısradaki diğer hece vurgularını; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *gönül* ve *mısın* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *gönül* ve *mısın* kelimelerinden sonraki durguyu, sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Üçüncü ve Dördüncü Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

AKTIN YİNE KANLI YAŞIM (/) YOLLARIMI BAĞLAR MISIN

— — . . — . . — — — . . . — — . —

Kısa/Uzun Heceler: Dördüncü mısradaki “yollarımı” kelimesindeki “la” hecesi kısadır. Birim değeri 4’lük belirlenen eserde kısa zamanın dörtlük olması gerekirken bu heceye birim değerden daha kısa değer verildiği tespit edilmiştir. Yine üçüncü mısradaki “aktın” kelimesindeki “taş” ve “tın” heceleri, dördüncü mısradaki “yollarımı” kelimesindeki “yol” hecesi hecesi uzun hecelerdir. Dolayısıyla bestecinin bu hecelere birim değeri kadar ya da birim değerinden daha uzun değerler vermesi gerekirken, birim değer de altında değer verdiği görülmüştür.

Vurgu: Üçüncü ve dördüncü mısradaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *yaşım* ve *mısın* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *yaşım* ve *mısın* kelimelerinden sonraki durguyu; sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Beşinci ve Altıncı Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

NİDEM ELİM ERMEZ YÂRE (/) BULUNMAZ DERDİME ÇÂRE (/)

. — . — — — . . . — — —

(.)

Kısa/Uzun Heceler: Beşinci mısradaki “yâre” kelimesindeki “ya” hecesi ve altıncı mısradaki “çâre” kelimesindeki “ça” hecesi okunuşta uzun söyleneceğinden uzun birim değeri verilmesi gerekmektedir. Besteci bu durumu, hecelere uzun birim değeri vererek doğru bir prozodi kuralını uygulamıştır. Beşinci mısradaki “nidem elim” cümlesinde sessizle biten “dem” hecesi, sesliyle başlayan “elim” kelimesindeki “e” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *ni de me lim* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. “de” hecesi kısa olmalıdır. Ancak besteci “de” hecesine normal birim değerinden daha kısa birim değeri vermiştir. Yine beşinci mısradaki “nidem” kelimesindeki “ni” hecesi, altıncı mısradaki “bulunmaz” kelimesindeki “bu” hecesi ve “derdime” kelimesindeki “di” hecesi kısadır. Ancak besteci bu hecelere birim değer altında değerler vermiştir. Beşinci mısradaki “ermez” kelimesindeki “er” hecesi, altıncı mısradaki “bulunmaz” kelimesindeki “lun” hecesi uzundur. Dolayısıyla bestecinin bu hecelere birim değeri

kadar ya da birim değerinden daha uzun değer vermesi gerekirken, birim değer de altında değer verdiği görülmüştür.

Vurgu: Beşinci mısradaki “nidem” kelimesinde “ni” hecesi vurguludur. Ancak besteci bu heceye çok kısa değer verdiği için vurgu gösterilememiştir. Bunlar dışındaki hece vurguları normal birim değerler içinde ya da vurgulu hecelere melodi yüklenerek gösterilmiştir.

Durgu: *yâre* ve *çâre* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *yâre* ve *çâre* kelimelerinden sonraki durguyu; sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Yedinci ve Sekizinci Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

OLDUM İLİMDEN ÂVARE (/) BENİ BUNDA EĞLER MİSİN (/)

— (.) — (.) — . — — . —

Kısa/Uzun Heceler: “oldum ilimden” cümlesinde sessizle biten “dum” hecesi, sesliyle başlayan “ilimden” kelimesindeki “i” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *ol du mi lim den* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. “du” hecesi kısa olmalıdır. Besteci bu durumu “du” hecesine normal birim değeri vererek göstermiştir. Aynı şekilde “ilimden avare” cümlesinde sessizle biten “den” hecesi, sesliyle başlayan “avare” kelimesindeki “a” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *i lim de na va re* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. “de” hecesi kısa olmalıdır. Besteci bu durumu “de” hecesine normal birim değeri vererek göstermiştir. Sekizinci mısra da beni kelimesindeki “be” ve “ni” heceleri kısadır. Birim değeri 4’lük olan eserde kısa zamanın da en az dörtlük olması gerekirken bu heceye birim değerden daha kısa değer verildiği görülmüştür. Yedinci mısra da “oldum” kelimesindeki “ol” ve “dum” heceleri uzundur. Bestecinin bu hecelere birim değeri kadar ya da birim değerinden uzun değer vermesi gerekirken, birim değer de altında değer verdiği tespit edilmiştir.

Vurgu: Yedinci mısra da “oldum” kelimesinde “dum” hecesi ve sekizinci mısra da “beni” kelimesinde “ni” hecesinde bulunan vurgulara çok kısa değerler verildiğinden dolayı gösterilememiştir. Bunlar dışında kalan hece vurguları normal birim değerler içinde ya da vurgulu hecelere melodi yüklenerek gösterilmiştir.

Durgu: *avare* ve *misin* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *avare* ve *misin* kelimelerinden sonraki durguyu; sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Genel Değerlendirme

8/4 ölçü sayısında ve Nikriz makamı özellikleri taşıyan eserin genelinde kısa/uzun hecelere birim değerden de kısa değerler verildiği tespit edilmiştir. Eserde; vurgulu hecelere dikkat edildiği ve çok az hata yapıldığı tespit edilmiştir. Eserde, iki yerde ulama tespit edilmiştir. Besteci bir ulamada prozodi kuralını uygulamış ancak diğerinde bu kural uygulanmamıştır. Sözlerin, birer mısrasının (3+5) ve (5+3) yazıldığı ancak genelinin (4+4) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazıldığı görülmektedir. Bestecinin durgu yerlerini bu bölünmeye göre belirlediği ve eserin genelinde duraklarda hata yapılmadığı, bu nedenle de anlam bakımından sözlerin bestelenen usulle örtüştüğü, herhangi bir kelime bölünmesi oluşmadığı tespit edilmiştir. Eserde sözlerle makam ve usul açısından bir tezatlık olmadığı görülmüştür.

“Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selâm Olsun” (1145 Nolu) Adlı Eserin Prozodi Yönünden İncelenmesi

BU DÜNYADAN GİDER OLDUK	4+4=8
KALANLARA SELÂM OLSUN	4+4=8
BİZİM İÇİN HAYIR DUA	4+4=8
KILANLARA SELÂM OLSUN	4+4=8
MİSKİN YUNUS SÖYLER SÖZÜN	4+4=8
YAŞ DOLDURMUŞ İKİ GÖZÜN	4+4=8
BİZİ BİLMİYEN NE BİLSİN	5+3=8
BİLENLERE SELÂM OLSUN	4+4=8

Birinci ve İkinci Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
BU DÜNYADAN GİDER OLDUK (/) KALANLARA SELÂM OLSUN (/)
· — · — · — — — · — · · — — —
(-) (-)

5/8 usulde bestelenen eserde kısa hecelere sekizlik birim değeri verildiği tespit edilmiştir. Buna göre;

Kısa/Uzun Heceler: “Dünya” kelimesindeki “ya” hecesinde vurgu olduğundan besteci bu heceye uzun birim değeri vermiştir. “Gider olduk” cümlesinde sessizle biten “der” hecesi, sesliyle başlayan “olduk” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *gi de rol duk* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. “de” hecesi kısa olmalıdır. Besteci burada ulamayı gösterememiştir. Aynı şekilde ikinci mısra da “selâm olsun” cümlesinde sessizle biten “lâm” hecesi, sesliyle başlayan “olsun” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu

nedenle *se lâ mol sun* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değiştirirse de “la” hecesi zaten uzundur. Besteci buradaki ulamayı, heceye uzun birim değeri olan bir melodi yükleyerek göstermiştir. İkinci mısradaki “kalanlara” kelimesindeki “la” hecesi ve “selam” kelimesindeki “se” hecesi kısadır. Besteci bu hecede vurgu olmamasına rağmen uzun birim değeri vermiştir. Birinci ve ikinci mısralarda uzun heceler bakımından herhangi bir hata bulunmadığı görülmüştür.

Vurgu: Birinci mısradaki “bu” kelimesinde vurgu vardır ancak besteci vurguyu değerinden daha kısa tutmuş ve gösterememiştir. Bunun haricindeki tüm vurgular; birim değeri uzun tutularak gösterilmiştir.

Durgu: *olduk* ve *olsun* kelimelerinden sonra durgu vardır. Ancak besteci yalnızca “olsun” kelimesinden sonraki durguyu; sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Üçüncü ve Dördüncü Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
 BİZİM İÇİN HAYIR DUA (/) KILANLARA SELÂM OLSUN (/)
 . — . — . — . . . — . . — — —
 (.)

Kısa/Uzun Heceler: “bizim için” cümlesinde sessizle biten “zim” hecesi, sesliyle başlayan için kelimesindeki “i” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *bi zi mi çin* şeklinde okunmaktadır. Bu kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. “zi” hecesi kısa olmalıdır ancak bu hecede aynı zamanda vurgu olduğundan besteci bu heceye uzun birim değeri olan bir melodi yükleyerek göstermiştir. Aynı şekilde “selâm olsun” cümlesinde sessizle biten “lâm” hecesi, sesliyle başlayan “olsun” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *se lâ mol sun* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değiştirirse de “la” hecesi zaten uzatarak söylenmektedir. Besteci bu durumu, heceye uzun birim değeri vererek göstermiştir. Dördüncü mısradaki “kılanlara” kelimesinde “la” hecesi ve “selam” kelimesindeki “se” hecesi kısadır. Ancak besteci bu hecelere birim değerden daha uzun değer vermiştir. Üçüncü ve dördüncü mısralarda uzun heceler bakımından herhangi bir hata yapılmadığı görülmüştür.

Vurgu: Üçüncü ve dördüncü mısralardaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *dua* ve *olsun* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *dua* ve *olsun* kelimelerinden sonraki durguyu doğru yerlerde kullanmış; “dua” kelimesine uzun birim değeri vererek, “olsun” kelimesinden sonra da sus payını sazlara vererek durguyu göstermiştir.

Beşinci ve Altıncı Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
MİSKİN YUNUS SÖYLER SÖZÜN (/) YAŞ DOLDURMUŞ İKİ GÖZÜN (/)
— — · — — — · — — — — — — · · · —
(.)

Kısa/Uzun Heceler: “doldurmuş iki” cümlesinde sessizle biten “muş” hecesi, sesliyle başlayan “iki” kelimesindeki “i” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *dol dur mu ş i ki* şeklinde okunmaktadır. “mu” hecesi de bu sebeple kısa heceye dönüşür. Ancak bu hecede zaten vurgu olması sebebiyle uzun birim değerinin kullanılmış olması doğru olarak değerlendirilebilir. Beşinci mısradaki “yunus” kelimesindeki “yu” hecesi, “sözün” kelimesindeki “sö” hecesi kısadır. Bu hecelere birim değerden daha uzun değer verildiği tespit edilmiştir. Beşinci mısradaki “miskin” kelimesindeki “mis” hecesi ve altıncı mısradaki tek heceli kelime olan “yaş” hecesi uzundur. Bestecinin bu hecelere birim değerinden daha uzun değer vermesi gerekirken, birim değer de altında değer verdiği tespit edilmiştir.

Vurgu: Beşinci ve altıncı mısradaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *sözün* ve *gözün* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *sözün* kelimesinden sonraki durguyu uzun birim değeri kullanarak göstermiştir. *Gözün* kelimesinden sonraki durgusuysa sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Yedinci ve Sekizinci Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
BİZİ BİLMEYEN NE BİLSİN (/) BİLENLERE SELÂM OLSUN (/)
· · — · — · — — — · — · · · — — —

Kısa/Uzun Heceler: Sekizinci mısradaki “selâm olsun” cümlesinde sessizle biten “lâm” hecesi, sesliyle başlayan “olsun” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *se lâ mol sun* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değiştirirse de “la” hecesi zaten uzatarak söylenmektedir. Besteci bu durumu, heceye uzun birim değeri vererek göstermiştir. Sekizinci mısradaki “bilenlere” kelimesinde “le” hecesi ve “selam” kelimesindeki “se” hecesi

kısadır. Ancak besteci bu hecelere birim değerden daha uzun değer vermiştir. Yedinci ve sekizinci mısralarda uzun heceler bakımından herhangi bir hata yapılmadığı tespit edilmiştir.

Vurgu: Yedinci ve sekizinci mısralardaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *bilsin* ve *olsun* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *bilsin* ve *olsun* kelimelerinden sonraki durguyu doğru yerlerde kullanmış; *bilsin* kelimesine uzun birim değeri vererek, *olsun* kelimesinden sonra da sus payını sazlara vererek durguyu göstermiştir.

Genel Değerlendirme

5/8 ölçü sayısında ve iki farklı makam çeşnisi kullanılmıştır. Ancak eserin genelinde hâkim olan makam Türk müziğinde kullanılan Dügâh makamı oluşturmaktadır. Bestelenen eserin genelinde kısa hecelere vurgulu olmamalarına rağmen uzun değerler verildiği tespit edilmiştir. Eserde; vurgulu hecelere dikkat edildiği ve çok az hata yapıldığı tespit edilmiştir. Eserde, ulamalara dikkat edildiği ve hata yapılmadığı tespit edilmiştir. Sözlerin, bir mısra dışında (5+3) tamamının (4+4) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazıldığı görülmektedir. Bestecinin durgu yerlerini bu bölünmeye göre belirlediği ve eserin genelinde duraklarda hata yapılmadığı, bu nedenle de anlam bakımından sözlerin bestelenen usulle örtüştüğü, herhangi bir kelime bölünmesi oluşmadığı tespit edilmiştir. Eserde sözlerle makam ve usul açısından bir tezatlık olmadığı tespit edilmiştir.

“Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selâm Olsun” (1039 Nolu) Adlı Eserin Prozodi Yönünden İncelenmesi

BİZ DÜNYADAN GİDER OLDUK	4+4=8
KALANLARA SELÂM OLSUN	4+4=8
BİZİM İÇİN HAYIR DUA	4+4=8
KILANLARA SELÂM OLSUN	4+4=8
ECEL BÜKE BELİMİZİ	4+4=8
SÖYLETMİYE DİLİMİZİ	4+4=8
HASTA İKEN HÂLİMİZİ	4+4=8
SORANLARA SELÂM OLSUN	4+4=8

Birinci ve İkinci Mısra

↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
BİZ	DÜNYADAN	GİDER	OLDUK (/)	KALANLARA	SELÂM	OLSUN
—	—	(-)	(.)	—	(.)	—

8/8 usulde bestelenen eserde kısa hecelere sekizlik birim değeri verildiğı tespit edilmiştir. Buna göre;

Kısa/Uzun Heceler:

“Dünya” kelimesindeki “ya” hecesinde vurgu olduğundan dolayı besteci bu heceye uzun birim değeri vererek önemli prozodi kuralını dikkate almıştır. “Gider olduk” cümlesinde sessizle biten “der” hecesi, sesliyle başlayan “olduk” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *gi de rol duk* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değıştirir. “de” hecesi kısa olmalıdır. Ancak besteci bu heceye uzun birim değeri vermiştir. Aynı şekilde ikinci mısradaki “selâm olsun” cümlesinde sessizle biten “lâm” hecesi, sesliyle başlayan “olsun” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *se lâ mol sun* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değıştirirse de “lâ” hecesi zaten uzatarak söylenmektedir. Besteci, heceye uzun birim değeri vererek göstermiştir. Birinci mısradaki “kalanlara” kelimesindeki “la” hecesi kısa hecedir ancak besteci bu heceye uzun birim değeri vermiştir. Birinci ve ikinci mısralarda uzun heceler bakımından herhangi bir hata yapılmadığı tespit edilmiştir.

Vurgu: Birinci ve ikinci mısralardaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiğı tespit edilmiştir.

Durgu: *olduk* ve *olsun* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *olduk* ve *olsun* kelimelerinden sonraki durguyu doğru yerde kullanmış ve birim değerlerini uzun tutarak göstermiştir.

Üçüncü ve Dördüncü Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
BİZİM İÇİN HAYIR DUA (/) KILANLARA SELÂM OLSUN (/)
· — · — · · · — · · · — — —
(.)

Kısa/Uzun Heceler: Dördüncü mısradaki “selâm olsun” cümlesinde sessizle biten “lâm” hecesi, sesliyle başlayan “olsun” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *se lâ mol sun* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değıştirirse de “la” hecesi zaten uzatarak söylenmektedir. Besteci bu durumu, heceye uzun birim değeri vererek göstermiştir. “bizim için” cümlesinde sessizle biten “zim” hecesi, sesliyle başlayan “için” kelimesindeki “i” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *bi zi mi çin* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değıştirir. “zi” hecesi kısa olmalıdır ancak bu hece de aynı zamanda vurgu

olduğundan besteci bu durumu, bu heceye uzun birim değeri yükleyerek göstermiştir. Üçüncü mısradaki “için” kelimesindeki “i” hecesi ve dördüncü mısradaki “kılanlara” kelimesindeki “la” hecesi kısadır. Ancak besteci bu hecelere uzun birim değeri vermiştir. Üçüncü ve dördüncü mısralarda uzun heceler bakımından herhangi bir hata yapılmadığı tespit edilmiştir.

Vurgu: Üçüncü ve dördüncü mısralardaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *dua* ve *olsun* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *dua* ve *olsun* kelimelerinden sonraki durguyu doğru yerlerde kullanmış ve birim değerlerini uzun tutarak göstermiştir.

Beşinci ve Altıncı Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓
 ECEL BÜKE BELİMİZİ (/) SÖYLETMİYE DİLİMİZİ (/)
 . — — —

Kısa/Uzun Heceler: Beşinci mısradaki “büke” kelimesindeki “bü” hecesi, “belimizi” kelimesindeki “li” ve “mi” heceleri, altıncı mısradaki “söyletmiye” kelimesindeki “mi” hecesi, “dilimizi” kelimesindeki “li” ve “mi” heceleri kısa hecelerdir. Ancak besteci bu hecelere uzun birim değerleri vermiştir. Yine altıncı mısradaki “söyletmiye” kelimesindeki “söy” hecesi uzundur ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Beşinci ve altıncı mısradaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *belimizi* ve *dilimizi* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *belimizi* ve *dilimizi* kelimelerinden sonraki durguyu doğru yerde kullanmış ve birim değerlerini uzun tutarak göstermiştir.

Yedinci ve Sekizinci Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
 HASTA İKEN HÂLİMİZİ (/) SORANLARA SELÂM OLSUN (/)
 — . . — — . . . — — —
 (-)

Kısa/Uzun Heceler: Sekizinci mısradaki “selâm olsun” cümlesinde sessizle biten “lâm” hecesi, sesliyle başlayan “olsun” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *se lâ mol sun* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değiştirirse de “la” hecesi zaten

uzatarak söylenmektedir. Besteci bu durumu, heceye uzun birim değeri vererek göstermiştir. Yedinci mısırda “iken” kelimesindeki “i” hecesi, “halimizi” kelimesindeki “li” ve “mi” heceleri, sekizinci mısırda “soranlara” kelimesindeki “la” hecesi kısa hecelerdir. Ancak besteci bu hecelere uzun birim değeri vermiştir. Yedinci mısırda “hâlimizi” kelimesindeki “hâ” hecesi uzun söylenmektedir. Ancak besteci, heceye kısa birim değeri vererek bir prozodi kuralına dikkat etmemiştir. Yine yedinci mısırda “hasta” kelimesindeki “has” hecesi uzundur ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Yedinci ve sekizinci mısralardaki hece vurgularının; eserde doğru birim değerleriyle gösterildiği tespit edilmiştir.

Durgu: *hâlimizi* ve *olsun* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *halimizi* ve *olsun* kelimelerinden sonraki durguyu doğru yerlerde kullanmış; birim değerlerini uzun tutarak göstermiştir.

Genel Değerlendirme

8/8 ölçü sayısında ve Hüseyini makamı özellikleri taşıyan eserin genelinde kısa hecelere vurgulu olmamalarına rağmen uzun değerler verildiği tespit edilmiştir. Genel itibariyle uzun hecelerde çok az hata yapıldığı tespit edilmiştir. Eserde; vurgulu hecelere dikkat edildiği ve hiç hata yapılmadığı tespit edilmiştir. Eserde, iki yerde ulama tespit edilmiştir. Besteci bunlardan birini fark ederek prozodi kuralını uygulamış ancak diğerinde bu kural işletilmemiştir. Sözlerin, tamamının (4+4) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazıldığı görülmektedir. Bestecinin durgu yerlerini bu bölünmeye göre belirlediği ve eserin genelinde duraklarda hata yapılmadığı, bu nedenle de anlam bakımından sözlerin bestelenen usulle örtüştüğü, herhangi bir kelime bölünmesi oluşmadığı tespit edilmiştir. Eserde sözlerle makam ve usul açısından bir tezatlık olmadığı tespit edilmiştir.

“Aşkın Odu Ciğerimi Yaka Geldi Yaka Gider” (1015 Nolu) Adlı Eserin Prozodi Yönünden İncelenmesi

AŞKIN ODU CİĞERİMİ	4+4=8
YAKA GELDİ YAKA GİDER	4+4=8
GARİP BAŞIM BU SEVDAYI	4+4=8
TAKA GELDİ TAKA GİDER	4+4=8

KÂR ETTİ FİRAK CANIMA	3+5=8
AŞIK OLDUM SULTANIMA	4+4=8
AŞK ZENCİRİN DOST BOYNUMA	4+4=8

TAKA GELDİ TAKA GİDER

4+4=8

Birinci ve İkinci Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
 AŞKIN ODU CİĞERİMİ (/) YAKA GELDİ YAKA GİDER (/)
 — — — —
 (.)

10/8 usulde bestelenen eserde kısa hecelere sekizlik birim değeri verildiği tespit edilmiştir. Buna göre;

Kısa/Uzun Heceler: Eserde kısa hecelere, sekizlik birim değeri verilmiştir. Birinci mısra “aşkın odu” cümlesinde sessizle biten “kın” hecesi, sesliyle başlayan “odu” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *aş kı no du* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değiştirirse de “kı” hecesinde vurgu olmasından dolayı, besteci, heceye uzun birim değeri vererek doğru bir prozodi kuralını uygulamıştır. Birinci mısra; “odu” kelimesindeki “o” hecesi, “ciğeri” kelimesindeki “ri” hecesi ve ikinci mısra tekrar eden “yaka” kelimesindeki “ka” hecesi kısadır. Ancak besteci bu hecelere uzun birim değerleri vermiştir. Birinci mısra; “aşkın” kelimesindeki “aş” hecesi uzundur. Ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Birinci mısra vurgu bakımından bir hata görülmemektedir. Fiillerde vurgu genelde son hecedir ancak ikinci mısra bulunan “yaka” kelimesindeki gibi; şiirsel ve ritmik okunuşta ilk hece vurgulanabilir. Bu nedenle “ya” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci tekrarlayan bu iki heceye de kısa birim değeri vermiş ve vurguyu gösterememiştir.

Durgu: *ciğeri* ve *gider* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *ciğeri* kelimesinden sonraki durguyu birim değerini uzun tutarak, *gider* kelimelerinden sonraki durguyu sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Üçüncü ve Dördüncü Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
 GARİP BAŞIM BU SEVDAYI (/) ÇEKE GELDİ ÇEKE GİDER (/)
 . — . — . — — —
 (-)

Kısa/Uzun Heceler: Üçüncü ve dördüncü mısra uzun heceler bakımından bir hata görülmemiştir. Dördüncü mısra tekrar eden “çeke” kelimesindeki “ke” hecesi kısadır. Ancak besteci bu hecelere uzun birim değerleri vermiştir. Üçüncü mısra “sevda” kelimesindeki “da”

hecesi okunuştta uzun söyleneceğinden uzun birim değeri verilmesi gerekmektedir. Besteci bu durumu, heceye uzun birim değeri vererek doğru bir prozodi kuralını uygulamıştır.

Vurgu: Üçüncü mısradta “bu” kelimesi tek heceli olduğundan vurgulu okunmaktadır. Ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vererek vurguyu gösterememiştir. Fiillerde vurgu genelde son hecededir ancak dördüncü mısradta bulunan “çekte” kelimesindeki gibi; şiirsel ve ritmik okunuştta ilk hece vurgulanabilir. Bu nedenle “çe” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci tekrarlayan bu iki heceye de kısa birim değeri vermiş ve vurguyu gösterememiştir.

Durgu: *sevdayı* ve *gider* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *sevdayı* kelimesinden sonraki durguyu birim değerini uzun tutarak, *gider* kelimelerinden sonraki durguyu sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Beşinci ve Altıncı Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

KÂR ETTİ FİRAK CANIMA (/) ÂŞIK OLDUM SULTANIMA (/)

— — . . — — — — . . .

(—)(.) — — — — — (—)

Kısa/Uzun Heceler: Beşinci ve altıncı mısralarda kısa/uzun heceler bakımından bir hata görülmemiştir. “kâr etti” cümlesinde sessizle biten “kâr” hecesi, sesliyle başlayan “etti” kelimesindeki “e” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *kâ ret ti* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değıştirir. “kâ” hecesi kısa olmalıdır. Besteci, “kâ” hecesine kısa birim değeri vererek önemli bir prozodi kuralını uygulamıştır. Aynı şekilde “âşık oldum” cümlesinde sessizle biten “şık” hecesi, sesliyle başlayan “oldum” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *â şı kol dum* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değıştirir. Ancak zaten “şı” hecesinde vurgu olmasından dolayı besteci bu heceye uzun birim değeri vermiş ve önemli bir prozodi kuralını uygulamıştır. Yine altıncı mısradta “âşık” kelimesindeki “â” hecesi ve “sultanıma” kelimesindeki “ta” hecesi okunuştta uzun söyleneceğinden ezgide de uzun birim değeri alması gerekmektedir. Besteci bu durumu, hecelere uzun birim değeri vererek göstermiştir.

Vurgu: Beşinci mısradaki *kâr* hecesindeki vurgu ulama nedeniyle belli olmamaktadır. Bu bulgu dışında iki mısradta da vurgularda hata görülmemiştir.

Durgu: *canıma* ve *sultanıma* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *canıma* kelimesinden sonraki durguyu birim değerini uzun tutarak, *sultanıma* kelimelerinden sonraki durguyu sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Yedinci ve Sekizinci Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

AŞK ZENCİRİN DOST BOYNUMA (/) TAKA GELDİ TAKA GİDER (/)

— — . — — — . . . — . . . —

Kısa/Uzun Heceler: Yedinci ve sekizinci mısralarda kısa/uzun heceler bakımından bir hata görülmemiştir. Yedinci mısradaki tek heceli olan “aşk” kelimesi uzun ve vurgulu bir hecedir. Ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Yedinci mısradaki tek heceli olan “aşk” kelimesinde ve “boynuma” kelimesindeki “nu” hecesinde vurgu bulunmaktadır. Ancak besteci vurguları birim değerlerini kısa tutarak gösterememiştir. Fiillerde vurgu genelde son hecededir ancak dördüncü mısradaki bulunan “taka” kelimesindeki gibi, şiirsel ve ritmik okunuşta ilk hece vurgulanabilir. Bu nedenle “ta” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci tekrarlayan bu iki heceye de kısa birim değeri vermiş ve vurguyu gösterememiştir.

Durgu: *boynuma* ve *gider* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *boynuma* kelimesinden sonraki durguyu birim değerini uzun tutarak, *gider* kelimelerinden sonraki durguyu sus payını sazlara vererek göstermiştir.

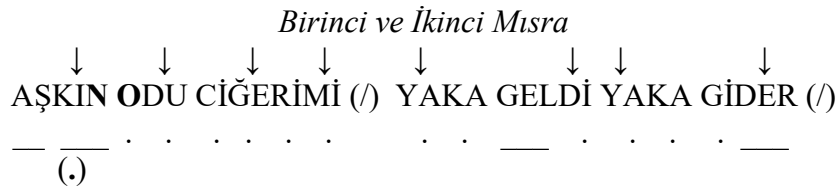
Genel Değerlendirme

8/8 ölçü sayısında bestelenmiştir. Eserin giriş kısmında Hüseyini makam seyri kullanılmış olsa da eserin sözlü kısımlarında Muhayyer makamı kullanıldığı tespit edilmiştir. Bestelenen eserin birinci ve ikinci mısraların dışında genelinde kısa/uzun hecelerde hata olmadığı tespit edilmiştir. Eserde; yalnızca tekrar eden kelimelerin hece vurgularında hata yapıldığı tespit edilmiştir. Eserde, iki yerde ulama tespit edilmiştir. Besteci bunlardan birini fark ederek prozodi kuralını uygulamış ancak diğerinde bu kural işletilmemiştir. Sözlerin, bir mısra dışında (3+5), tamamının (4+4) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazıldığı görülmektedir. Bestecinin durgu yerlerini bu bölünmeye göre belirlediği ve eserin genelinde duraklarda hata yapılmadığı, bu nedenle de anlam bakımından sözlerin bestelenen usulle örtüştüğü, herhangi bir kelime bölünmesi oluşmadığı tespit edilmiştir. Eserde sözlerle makam ve usul açısından bir tezatlık olmadığı tespit edilmiştir.

“Aşkın Odu Ciğerimi Yaka Geldi Yaka Gider” (1083 Nolu) Adlı Eserin Prozodi Yönünden İncelenmesi

AŞKIN ODU CİĞERİMİ	4+4=8
YAKA GELDİ YAKA GİDER	4+4=8
GARİP BAŞIM BU SEVDAYI	4+4=8
ÇEKE GELDİ ÇEKE GİDER	4+4=8

KÂR ETTİ FİRAK CANIMA	3+5=8
AŞIK OLDUM SULTANIMA	4+4=8
AŞK ZENCİRİN DOST BOYNUMA	4+4=8
TAKA GELDİ TAKA GİDER	4+4=8

5/8 usulde bestelenen eserde kısa hecelere sekizlik birim değeri verildiği tespit edilmiştir. Buna göre;

Kısa/Uzun Heceler: Birinci mısra da “aşkın odu” cümlesinde sessizle biten “kın” hecesi, sesliyle başlayan “odu” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu nedenle *aş kı no du* şeklinde okunmaktadır. Bu durum kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. Aynı zamanda “kı” hecesinde vurgu da vardır ancak besteci bu durumu, heceye kısa birim değeri vererek gösterememiştir. Bunun dışında kısa hecelerde herhangi bir hata görülmemiştir. Birinci mısra da “aşkın” kelimesindeki “aş” hecesi ve ikinci mısra da “geldi” kelimesindeki “gel” hecesi uzundur. Ancak besteci bu hecelere kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Yukarıda da belirtildiği üzere birinci mısra da “aşkın” kelimesindeki “kı” hecesinde vurgu vardır ancak birim değeri kısa tutulduğundan gösterilememiştir. Bunun dışında ikinci mısra da “yaka” kelimesindeki “ya” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci tekrarlayan bu iki heceye de kısa birim değeri vermiş ve vurguyu gösterememiştir. Bunlar dışındaki vurgular doğru birim değerleriyle gösterilmiştir.

Durgu: *ciğerimi* ve *gider* kelimelerinden sonra durgu vardır. Ancak besteci durguların ikisini de gösterememiş ve normal birim değeri vermiştir.

Üçüncü ve Dördüncü Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
 GARİP BAŞIM BU SEVDAYI (/) ÇEKE GELDİ ÇEKE GİDER (/)
 . — . — . — . . . — . . . —
 (-)

Kısa/Uzun Heceler: Üçüncü ve dördüncü mısra da kısa heceler bakımından bir hata görülmemiştir. Birinci mısra da “sevda” kelimesindeki “da” hecesi okunuşta uzun söyleneceğinden uzun birim değeri verilmesi gerekmektedir. Ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vererek bir prozodi kuralını uygulayamamıştır. Üçüncü mısra da “garip” kelimesindeki “rip” hecesi, “sevda” kelimesindeki “sev” hecesi, dördüncü mısra da “geldi” kelimesindeki “gel” hecesi uzundur. Ancak besteci bu hecelere kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Üçüncü mısra da “bu” kelimesi tek heceli olduğundan vurgulu okunmaktadır. Ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vererek vurguyu gösterememiştir. Üçüncü mısra da “garip” kelimesindeki “rip” hecesi, “sevda” kelimesindeki “sev” hecesinde ve dördüncü mısra da “geldi” kelimesindeki “gel” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci bu hecelere kısa birim değeri vermiş ve vurguyu gösterememiştir. Fiillerde vurgu genelde son hecededir ancak dördüncü mısra da bulunan “çeke” kelimesindeki gibi; şiirsel ve ritmik okunuşta ilk hece vurgulanabilir. Bu nedenle “çe” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci tekrarlayan bu iki heceye de kısa birim değeri vermiş ve vurguyu gösterememiştir.

Durgu: *sevdayı* ve *gider* kelimelerinden sonra durgu vardır, besteci *sevdayı* kelimesinden sonraki durguyu birim değerini uzun tutarak ve puandorg nüansını uygulayarak, *gider* kelimesinden sonraki durguyu sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Beşinci ve Altıncı Mısra

↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
 KÂR ETTİ FİRAK CANIMA (/) ÂŞIK OLDUM SULTANIMA (/)
 — — . . — — — — — . . .
 (-)(.) (-)

Kısa/Uzun Heceler: Beşinci ve altıncı mısralarda uzun heceler bakımından bir hata görülmemiştir. “kâr etti” cümlesinde sessizle biten “kâr” hecesi, sesliyle başlayan “etti” kelimesindeki “e” harfiyle ulama yapmaktadır ve bu nedenle *kâ ret ti* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. “kâ” hecesi kısa olmalıdır. Besteci, “kâ” hecesine kısa birim değeri vererek önemli bir prozodi kuralını uygulamıştır. Aynı şekilde “âşık oldum” cümlesinde sessizle biten “şık” hecesi, sesliyle başlayan “oldum” kelimesindeki “o” harfiyle ulama yapmaktadır. Bu

nedenle *â şı kol dum* şeklinde okunmaktadır. Bu da kısa/uzun hecelerin yerini değiştirir. Bu nedenle “şı” hecesi kısa heceye dönüşür. Besteci, heceye kısa birim değeri vererek önemli bir prozodi kuralını uygulamıştır. Yine altıncı mısradaki “âşık” kelimesindeki “â” hecesi ve “sultanıma” kelimesindeki “ta” hecesi okunuştaki uzun söyleneceğinden ezgide de uzun birim değeri alması gerekmektedir. Ancak besteci, bu hecelere kısa birim değeri vermiştir. Beşinci mısradaki “etti” kelimesindeki “et” hecesi, “fırak” kelimesindeki “rak” hecesi, altıncı mısradaki “oldum” kelimesindeki “ol” hecesi ve “sultanıma” kelimesindeki “sul” heceleri uzundur ancak besteci bu hecelere kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Beşinci mısradaki kâr hecesindeki vurgu ulama nedeniyle belli olmamaktadır. Beşinci mısradaki “fırak” kelimesindeki “rak” hecesinde, “canıma” kelimesindeki “nı” hecesinde ve “sultanıma” kelimesindeki “ta” hecelerinde vurgu vardır. Ancak besteci bu hecelere kısa birim değeri vermiş ve vurguları gösterememiştir.

Durgu: *canıma* ve *sultanıma* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci bu kelimelerden sonraki durguyu birim değerini uzun tutarak göstermiştir.

Yedinci ve Sekizinci Mısra
↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
AŞK ZENCİRİN DOST BOYNUMA (/) TAKA GELDİ TAKA GİDER (/)
— — . — — — . . . — . . . —

Kısa/Uzun Heceler: Yedinci ve sekizinci mısralarda kısa heceler bakımından bir hata görülmemiştir. Yedinci mısradaki tek heceli olan “aşk” ve “dost” kelimesi uzun ve vurgulu bir hecedir. Ancak besteci bu heceye kısa birim değeri vermiştir. Bu nedenle hem vurgu bakımından hem de uzun hece bakımından bir prozodi kuralı doğru uygulanamamıştır. Bunun dışında; yedinci mısradaki “zencirin” kelimesindeki “zen” hecesi, “boynuma” kelimesindeki “boy” hecesi ve sekizinci mısradaki “geldi” kelimesindeki “gel” hecesi uzundur. Ancak besteci bu hecelere kısa birim değeri vermiştir.

Vurgu: Yedinci mısradaki tek heceli olan “aşk” ve “dost” kelimelerinde, “zencirin” kelimesindeki “ci” hecesinde, “boynuma” kelimesindeki “nu” hecesinde vurgu bulunmaktadır. Ancak besteci vurguları birim değerlerini kısa tutarak gösterememiştir. Fiillerde vurgu genelde son hecedir ancak dördüncü mısradaki bulunan “taka” kelimesindeki gibi; şiirsel ve ritmik okunuştaki ilk hece

vurgulanabilir. Bu nedenle “ta” hecesinde vurgu vardır. Ancak besteci tekrarlayan bu iki heceye de kısa birim değeri vermiş ve vurguyu gösterememiştir.

Durgu: *boynuma* ve *gider* kelimelerinden sonra durgu vardır. Besteci *boynuma* kelimesinden sonraki durguyu birim değerini uzun tutarak ve puandorg nüansını uygulayarak, *gider* kelimesinden sonraki durguyu sus payını sazlara vererek göstermiştir.

Genel Değerlendirme

5/8 ölçü sayısında ve Hüseyini makamı özellikleri taşıyan eserin genelinde kısa hecelerde hata olmadığı tespit edilmiştir. Ancak uzun heceler bakımından tüm mısralarda hata yapıldığı tespit edilmiştir. Eserde; genelinde vurgu hataları yapıldığı tespit edilmiştir. Eserde, üç yerde ulama tespit edilmiştir. Besteci bunlardan ikisinde prozodi kuralını uygulamış ancak diğerinde bu kural uygulanmamıştır. Sözlerin, bir mısra dışında (3+5) tamamının (4+4) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazıldığı görülmektedir. Bestecinin durgu yerlerini bu bölünmeye göre belirlediği ve eserin genelinde duraklarda hata yapılmadığı, bu nedenle de anlam bakımından sözlerin bestelenen usulle örtüştüğü, herhangi bir kelime bölünmesi oluşmadığı tespit edilmiştir. Eserde sözlerle makam ve usul açısından bir tezatlık olmadığı tespit edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Bu çalışmada, Eskişehir’de düzenlenen “Yunus Emre Şiirleri Türk Halk Müziği Beste Yarışması”na katılan 200 kadar eser arasından basit rastgele örneklem kullanılarak seçilen 6 türkü, prozodi bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda türkü formunda bestelenen Yunus Emre şiirlerinin prozodi bakımından incelemesine yönelik sonuç ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Bestelenmiş tüm şiirlerin hece vezniyle yazıldığı,
- İncelenen altı eserin dördünde açık (kısa) hecelere sekizlik birim değeri verildiği,
- İncelenen eserlerin tümünde kısa (açık) ve uzun (kapalı) heceler bakımından prozodi hatalarının yapıldığı saptanmıştır.
- Eserlerde; durgu bakımından yalnızca bir eserin iki mısrasında hata tespit edilmiştir. Diğer eserlerde durgu hatası yoktur. Bu da bestecilerin; hece veznindeki durak kavramının farkında olduklarını ortaya koymaktadır.

- Tüm eserlerde; vurgu bakımından hataların yapıldığı saptanmıştır. Öneri olarak; bestecilerin, besteyi yapmaya başlamadan önce, bestelenecek olan şiiri anlamlı bir şekilde okumalarıyla vurgu yerlerini belirleyerek yapılacak hataların azalacağını söylemek mümkündür.
- İncelenen eserlerin beşinde ulama olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan dördünde hataların yapıldığı, birinde hiç ulama hatası olmadığı tespit edilmiştir.
- Tüm eserlerin sözlerine uygun usul ve makam seçimi yapıldığı saptanmıştır.

Öneriler

Bulgular ışığında, bestecilere yönelik şu tavsiyeler sunulmaktadır:

- Bestelemeye başlamadan önce, şiirin derinlemesine okunarak konusu, ana fikri, duygusal atmosferi ve anlatmak istediği mesajın tam olarak kavranması,
- Şiirin konusuna, sözlerinin yapısına ve genel havasına uygun bir usul seçimi yapılması,
- Bestelemeye başlanılmadan önce; şiirin okunarak, konusunun kavranması,
- Bestelenecek olan şiirin konusunun sözlerine uygun usul seçimi yapılması,
- Bestecilerin; söz kalıplarını bilmeleri, eserdeki müzik kalıplarının doğru kullanılmasını sağlayacağından, edebi ve şiir bilgisi konusunda yardım alınması,
- Alınan edebi ve şiir bilgisi yardımı sayesinde, ulama şekillerini uygulama üzerinde fark edebilecek ve eserde gösterebilecek olması,
- Bestecinin; önceden incelenen şiirin vurgu yerlerini belirleyerek, eser de bu hecelere denk düşen notaları; müzikte vurgunun kullanılma uygunluklarına göre yerleştirmesiyle daha kaliteli eserler ortaya çıkaracak ve asıl vurgulanmak istenilen yerin belirtilmesi, eserin kalitesini artıracak ve şiirin vermek istediği duygunun dinleyiciye daha etkili bir şekilde aktarılmasını sağlayacaktır.
- Bu çalışmayla aynı zamanda, dolaylı olarak müzik eğitimi programlarında ve besteci yetiştirme süreçlerinde Türkçe'nin müzikle etkileşimi ve prozodi öğretimi konularında potansiyel iyileştirme alanlarına da işaret etmektedir. Bu nedenle müzik eğitimi veren ya da besteci yetiştiren kurumlarda bu gibi derslerin öğrencilere verilmesi de önerilerimiz arasındadır.

KAYNAKLAR

Arel, H. S. (1997). *Prozodi Dersleri*. Pan Yayıncılık.

Baş, A. H. ve Karaca, T. (2024). *Turhan Taşan'ın eserlerinin farklı değişkenler ve Prozodi özellikleri yönünden incelenmesi*. Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi c. 12, 39-76

- Ergin, D. Y. (1991). *Örnekleme*. M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 3, 111-124
- Gültaş, S. Dr. (2003). *Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Musikisinde Prozodi*. Kurtiş Matbaacılık.
- Hatipoğlu, A. (1988). *Türk Musikisi Prozodisi*. TRT Müzik Dairesi Yayınları.
- Karaca, T., Köprülü, G., Işıldak, C. K., Baş, A. H. (2021). *Türk Müziğinde Yeni Bir Prozodi İnceleme Tekniği Önerisi (Erol Sayan Örneği)*. İdil Sanat ve Dil Dergisi, 10 (85), 1275-1292. DOI: [10.7816/idil-10-85-01](https://doi.org/10.7816/idil-10-85-01)
- Karataş, Ö. S. (2020). *Beste ve Güftesi Zeki Ârif Ataergin'e Ait Sûzinâk Makamındaki Eserlerin Prozodi Analizi*. Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, 8(21), 171-189. <https://doi.org/10.31126/akrajournal.677586>
- Noor, S., Tajik, O., Golzar, J. (2022). *Sampling Method | Descriptive Research: Simple Random Sampling*. International Journal of Education and Language Studies, 1 (2), 78-82
- Özarslan, M. (2005). *Türk Sözlü Gelenek Şiirinde Durak Meselesi ve Bir Türkü*, Folklor ve Edebiyat, 11. Cilt, 42. Sayı, s. 197-204.
- Üreyli, G. (2007). *Ahmet Cevdet Çağla'nın Eserlerinde Prozodi*. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Musikisi Ana Sanat Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Ek Veri Seti

Bu makalede incelenen tüm eserlerin notalarına aşağıdaki adresten ulaşılabilir:

<https://doi.org/10.17632/nwdsy4jzj7.1>

EXTENDED ABSTRACT

The subject of this study is prosody, which lies at the intersection of music and linguistics, through an analysis of works composed for the “Yunus Emre Poems Turkish Folk Music Composition Competition” organized by the Eskişehir Odunpazarı Municipality. The primary aim of the research is to identify prosodic errors in these compositions that distort the meaning and emotional depth of the lyrics, to analyze the sources of these errors, and to offer guiding recommendations for future compositions. In this way, it is aimed to contribute to the more accurate and effective composition of poems by poets with profound mystical depth, such as Yunus Emre, in the Turkish folk song form.

The study has the potential to fill a significant gap in the literature due to the relative scarcity of academic research on prosody in Turkey. The fact that a significant number of prosodic errors were detected even in works submitted to a composition competition indicates that knowledge and awareness of prosody in current compositional practices need to be increased. The research's focus

emphasizes that prosody is not merely a set of technical rules but also plays a key role in authentically conveying the cultural and emotional message of a poem. While correct prosodic application enhances the depth and impact of the text, errors can damage the poem's meaning and spirit. Therefore, this study is of great importance for ensuring that the heritage of Yunus Emre is correctly united with music.

In its most general definition, prosody is the harmony between words and music, enhancing the expressive power of vocal works. This concept is not limited to music; it manifests in spoken language through intonation, stress, and pauses, and in written language through punctuation. In the language of music, prosody is the reflection of this general principle of harmony in composed works. The fundamental rules of musical prosody are based on syllable length (open/short and closed/long syllables), stress, and pause. In Turkish, syllables ending in a vowel are considered short (open), while those ending in a consonant or containing a long vowel are considered long (closed). In the composition process, it is essential to match short syllables with short-duration notes and long syllables with long-duration notes. For example, the long "a" syllable in "âşık" (lover) versus the short "a" syllable in "aşık" (ankle bone) must be expressed with different note values in music to avoid semantic confusion.

Stress is one of the most critical elements of musical prosody. The correct reflection of natural word stress in Turkish (often on the last syllable) in the melody enhances the work's intelligibility and impact. Stressed syllables can be indicated by longer notes or higher pitches. The pause is used to preserve the semantic integrity of the poem and to mark the ends of lines. This can be achieved with a rest or long-duration notes. Furthermore, the selection of an appropriate makam (mode) and usul (rhythmic pattern) to match the poem's overall emotional atmosphere also forms a deeper layer of harmony, referred to as "the prosody of meaning".

The population of the research consists of approximately 200 works submitted to the 2006 competition. For the sample, a total of six compositions were randomly selected, two from each of the three most frequently composed Yunus Emre poems (Taştın Yine Deli Gönül, Biz Dünyadan Gider Olduk, and Aşkın Odu). The analysis was based on the prosody criteria established by Ahmet Hatipoğlu.

In the six analyzed works, it was determined that composers made significant errors, particularly in matching short and long syllables with musical durations, correctly reflecting word and syllable stress in the melody, and applying the rules of elision (the blending of sounds between words).

Conversely, they were generally successful in their use of pauses (durgu) and in selecting an appropriate makam and usul for the poem's meaning. This suggests that while composers can grasp the overall structure of the text, they do not always pay the same attention to the phonetic and semantic subtleties of the words. Stress errors weaken the meaning of the poem's key words, while deficiencies in elision disrupt the flow, resulting in an artificial sound.

In summary, the research results are as follows: Significant prosodic errors were found in all analyzed works regarding the matching of both short and long syllables with note values. Similarly, errors were also found in all works concerning the correct reflection of word and syllable stress in the melody. In four of the five works where elision was required, this rule was not applied correctly. In contrast, no significant problems were generally encountered with the use of pauses or the choice of makam and usul.

In light of these findings, the following recommendations are offered to composers:

Before starting to compose, the poem should be read in-depth to fully comprehend its subject, main idea, and emotional atmosphere.

An appropriate usul (rhythmic pattern) should be chosen that fits the poem's structure and mood.

Composers must be knowledgeable about the syllable structure, stress patterns, and poetic subtleties of the Turkish language. This will ensure the correct and effective use of musical motifs. Seeking assistance from literary and poetry experts can be beneficial.

Places where elision (vasl) is necessary should be correctly identified and reflected in the melody to ensure fluency.

The composer should pre-determine the word and syllable stresses in the poem and highlight these syllables using musical stress techniques. This will enhance the quality of the work and ensure that the poem's intended emotion is conveyed more effectively to the listener.